

Pakkoruotsia

Hesarissa julkaistiin kesällä sarja kirjoituksia aiheesta ”Me puhumme ruotsia”. Kirjoittajat olivat yleensä suomenruotsalaisia ja johtopäätökset sen mukaisia. Ruotsi on rikkaus, se on sivistystä, se avaa portteja Pohjoismaihin ja helpottaa muiden kielten oppimista. Ilomantsinkin itäisimmillä perukoilla lapsen kannattaa aloittaa ruotsin lukeminen heti, kun se on mahdollista.

Koska olen työskennellyt suurimman osan työurastani kaksikielisellä paikkakunnalla ja kaksikielisessä työyhteisössä, minulle on muodostunut aika kiihkoton kuva kielestä. Käytännön ruotsistani on minulle oikeasti ollut hyötyä. Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa on voinut kohdata asiakkaita ja muita ihmisiä suurempia jännittämättä. Tuntuu, että on otettu vakavasti. Kun ei jää kielessä paitsioon, hommat sujuvat tasapuolisesti.

Mutta on asialla muitakin puolia. Suomenruotsalaiset ovat todella herkkähipiäisiä. Sen sai kokea suosikkitoimittajani Kirsi Virtanen, joka pitää mainiota tunnin mittaista puheohjelmaansa keski- viikkoisin YLE Radio 1:ssä. Kirsi Virtanen käsitteli kevyen kriittisesti suomenruotsalaista kieliherkkyyttä. Hän sai kimppuunsa joukon suomenruotsalaisia vaikuttajia, professorista höplän päätoimittajaan. Palaute oli kovaa ja ajoin alatyylisiäkin.

Mutta takaisin tähän Hesarin Me puhumme ruotsia -sarjaan. Se kirjoitti kirpeää keskustelua. Leo Havukainen Mikkelistä kiteytti asian ansiokkaasti kysymykseksi: Miten Suomella on varaa ruotsinkielisten erityiskohteluun?”

Tilastot paljastavat erityiskohtelun muotoja. Suomessa noudatetaan monia yllättäviä kiintiöitä, jotka johtavat kummallisiin ruotsinkielisten taloudellisiin etuisuuksiin. Rärkeimmin etu näkyy yliopistokiintiöissä. Yli puolet ruotsinkielisistä saa suorittaa korkeakoulututkinnon. Tämä johtaa tietysti monella tavalla muita parempiin mahdollisuuksiin elämässä. Pääsee varmemmin sisähommiin.

Epäsuhta näkyy myös monien avustusten ja tukien jaossa. Ruotsinkieliset liikunta- ja urheilujärjestöt saavat huomattavasti väestöosuuttaan suurempaa tukea. Onneksi tulee vähän tulostakin. Jonathan Åstrand pesi perusteellisesti sveamamman pojat maaottelussa.

Kaikkien tukien huippuna keikkuu Ahvenanmaa. Ahvenanmaalaiset saavat Suomen valtiolta kaksi kertaa enemmän euroja henkeä kohti kuin mannersuomalaiset. Ja kuitenkin Ahvenanmaan itsehallinto noudattaa kerrassaan kummallista kielipolitiikkaa suomenkielistä väestöään kohtaan.

On lottovoitto syntyä Suomeen, sanotaan. Oikea lottovoitto odottaa vasta, jos sattuu syntymään ruotsinkieliseen perheeseen. Sekään ole ihan välttämätöntä. Voi laittaa lapsensa ruotsinkieliseen kouluun, minkä monet kaukonäköisesti tekevätkin. Suomessa tämä on mahdollista.

Voisi ottaa toisenlaisen näkökohdan Kanadan Québecin provinssista, jossa ranskankielisten osuus on 82 % väestöstä. Siellä englanninkielisen vähemmistön asema ei ole kehuttava. Lueskelin sikäläisestä lehdestä eräästä tapauksesta.

Québecin ranskankielinen mies muutti USA:han ja avioitui sikäläisen naisen kanssa. Lapsia tuli kaksi. Perhe muutti myöhemmin Québeciin ja yritti panna täysin englanninkieliset lapsensa englanninkieliseen kouluun. Ei onnistunut, koska isä oli aikanaan käynyt ranskankielisen koulun. Laki kypykälä Bill 101 määrää näin. Kolmen vuoden oikeustaistelun jälkeen lapset saivat vihdoin erivapauden mennä englanninkieliseen kouluun.

Vähän erilaiset perustuslait tuolla rapakon takana.

pajen